

ΑΡΧΕΙΟΝ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΚΑΙ

ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

«Τὸ γὰρ αὐτὸ νοεῖν ἐστὶν τε καὶ εἶναι»
ΠΑΡΜΕΝΙΔΗΣ

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΑΙ

Heinrich Rickert τακτ. καθ. τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Heidelberg.
— Karl Joël τακτ. καθ. τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Basel. — Ernst Hoff-
man τακτ. καθ. τοῦ Πανεπιστημίου Heidelberg. — Erich Frank,
τακτ. καθ. τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Marburg. — Guido Calogero τακτ.
καθ. τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Φλωρεντίας. — Ραφ. Δήμου, καθ. τοῦ
Πανεπιστημίου Harvard τῶν Ἡν. Πολ. τῆς Ἀμ. — Κ. Τριανταφυλλό-
πουλος τακτ. καθ. τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Ἀθηνῶν. — August Faust
ὑφηγ. τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Heidelberg. — Μιχ. Τσυμαδὸς σύμβου-
λος ἐπικρατείας. — Χ. Τζωρτζόπουλος τακτ. καθ. τοῦ Πανεπιστημίου
Θεσσαλονίκης. — Franz Bœhm ὑφηγ. τοῦ Πανεπιστημίου Heidelberg
— Παν. Κανελλόπουλος καθ. Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. — Κωνσταν-
τῖνος Τσάτσος ἔκτ. καθ. Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. — Ἰωάν. Θεοδορα-
κόπουλος τακτ. καθ. Πανεπιστημίου Θεσβνίκης. — Θεμ. Τσάτσος
ὑφηγ. Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΙΣ: Κ. Σ. ΠΑΠΑΔΟΓΙΑΝΝΗ

ΨΑΡΡΩΝ 41

1933

μένομεν ἀπὸ Ἑλληνα εἰδικῶς φιλόλογον νὰ ἀναλάβῃ καὶ νὰ φέρῃ εἰς πέρας τοιοῦτον ἔργον. Δὲν μᾶς συνείθισαν εἰς τὴν Ἑλλάδα οἱ φιλόλογοι εἰς τοιαύτας ἐκπλήξεις. Παρ' ἡμῖν οἱ νομικοὶ κυρίως καὶ οἱ οἰκονομολόγοι (πρᾶγμα παράδοξον ἴσως, ἀλλ' ἀληθές) εἶναι ἐκ τῶν εἰδικῶν ἐπιστημόνων ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι ἐμφανίζονται συνήθως πολυμερεῖς καὶ ἀσχοῦν εὐρυτέραν ἐπὶ τὴν πνευματικὴν ζωὴν ἐπίδρασιν. Ἦτο καιρὸς πλεόν νὰ εὐρεθῶν καὶ φιλόλογοι—(καὶ δὴ τοσοῦτη μᾶλλον, καθ' ὅσον αὐτοί, ὑποτίθεσθαι τοῦλάχιστον, ὅτι ἀσχολοῦνται μὲ εὐγενέστερα ἀντικείμενα ἐρεῦνης)—, οἱ ὅποιοι νὰ ἐπιδείξουν ἐπιτυχῶς τὴν διάθεσιν τῆς πολυμερείας. Χαιρετίζομεν τὸ γεγονός τοῦτο μὲ συγκίνησιν καὶ χαρὰν.

Παναγ. Κ. Κανελλόπουλος

Παναγῆ Τ. Δεκατσᾶ, Συμβολὴ στὴν διαλεκτικὴν ἱστορίαν τῆς φιλοσοφίας. Μέρους Α' : ἀρχαία φιλοσοφία (διαλεχτικὴ κριτικὴ), Ἀθήνα 1933.

Τὸ βιβλίον τοῦτο, τὸ ὅποτον ἐξεδόθη πρό τινος καὶ διαφημίζεται ἐπιμόνως καὶ εἰς τὰς προθήκας σοβαρῶν ἀκόμη βιβλιοπωλείων, δὲν εἶναι δυστυχῶς δυνατὸν νὰ κριθῇ σοβαρῶς. Παρ' ὅλας τὰς τυχόν ἐκδηλουμένας ἱκανότητάς τοῦ συγγραφέως (ἱκανότητάς πάντως, αἱ ὅποια ἔχουν ἀκόμη ἀνάγκην μακρᾶς καὶ συστηματικῆς καλλιέργειας), τὸ βιβλίον τοῦ Π. Δεκατσᾶ θὰ ἔπρεπε νὰ ἀποκηρυχθῇ κατὰ πρῶτον καὶ κύριον λόγον ἀπὸ αὐτοῦς τούτους τοὺς Μαρξιστάς, διότι ἐκθέτει καὶ καταρρακώνει τὸν Μαρξισμόν. Τοῦτο θὰ συνέβαινεν ὅπωςδὴποτε εἰς ἄλλας χώρας, ἰδίᾳ μάλιστα εἰς τὴν Γερμανίαν, ὅπου ὁ Μαρξισμὸς καὶ ὁ διαλεκτικὸς ὕλισμὸς ἔφθασαν τελευταίως κυρίως, δι' ἐρευνῶν, ὡς αἱ τοῦ Georg Lukacz, εἰς ἐξαιρετικὴν ἀνθησιν.

Ὁ Π. Δεκατσᾶς ἀνέλαθεν ἔργον, τὸ ὅποτον ἦτο ἀσυγκρίτως ἀνώτερον τῶν δυνάμεών του. Ἄλλοῦ, ὅπου ὑπάρχει εὐσυνειδησία ἐπιστημονικὴ, δὲν ἐπεχειρήθη ἀκόμη τοιοῦτον ἔργον οὔτε ὑπὸ Μαρξιστῶν ἐπὶ δεκαετηρίδας ὀλοκλήρους ἀσχολουμένων μὲ ἱστορικὰς, φιλοσοφικὰς καὶ κοινωνιολογικὰς ἐρεῦνας. Κανεῖς—καθ' ὅσον γνωρίζω—δὲν ἐτόλμησεν ἀκόμη νὰ γράψῃ ὀλοκλήρον ἱστορίαν τῆς φιλοσοφίας ἀπὸ τῆς

ἀπόψεως τοῦ διαλεκτικοῦ ὕλισμοῦ. Μόνον ἢ ἐπιπολαιότης "Ἕλληνας (καί μάλιστα "Ἕλληνας νεαροῦ ἀκόμη καί ἐστερημένου συγγραφικῆς πείρας) ἦτο δυνατόν νά ὀδηγήσῃ εἰς τοιοῦτον παράτολμον ἐγχείρημα. Πόσον φρονιμώτερον θά ἦτο, ἐάν ὁ Π. Λεκατσᾶς ἤρκειτο εἰς τὸ νά μελετήσῃ ἰδιαιτέρως μίαν καί μόνην σελίδα τῆς ἱστορίας! Ἀλλά καί περὶ μίας καί μόνης σελίδος δὲν θά ἔπρεπε ὁ Λεκατσᾶς νά συγγράψῃ ἰδίαν μελέτην πρὶν ἢ γίνῃ ὁ ἴδιος πραγματικὸς ἐπιστήμων. Δὲν διδάσκει κανεὶς τοὺς ἄλλους παρά μόνον ἀφ' οὗ ἔχει προηγουμένως διδαχθῆ ὁ ἴδιος μερικὰ πράγματα. Ὁ Λεκατσᾶς δυστυχῶς πρέπει πολλὰ ἀκόμη νά μάθῃ. Πρέπει νά μάθῃ, ὅτι τοὺς συγγραφεῖς, εἰς τοὺς ὁποίους παραπέμπει, πρέπει νά ἔχῃ διαβάσει ὁ ἴδιος, ἐκτὸς βεβαίως ἐάν ὁμολογήσῃ, ὅτι χρησιμοποιεῖ τὴν παραπομπὴν ἀπὸ τὸ βιβλίον ἄλλου συγγραφέως (ὁπότε πάλιν πρέπει νά γνωρίζῃ τοῦλάχιστον τὸ βιβλίον τούτου). Ὁ F. v. Gott-Lilienfeld, εἰς τὸν ὁποῖον παραπέμπει π.χ. εἰς τὴν σελ. 6, δὲν ὑπάρχει ὡς συγγραφεύς. Ὁ Γερμανὸς οἰκονομολόγος φέρει ἄλλο ὄνομα. Ὀνομάζεται—καί τοῦτο θά ἐγνώριζεν ὁ Λεκατσᾶς, ἐάν εἶχεν ἴδει ἔστω καί τὸ ἐξώφυλλον οἰουδήποτε βιβλίου του—F. v. Gottl-Ottlilienfeld (ὄνομα δύσκολον, ἀλλὰ πραγματικόν), τὸ δὲ σύγγραμμα τοῦ Γερμανοῦ τούτου οἰκονομολόγου, εἰς τὸ ὁποῖον παραπέμπει ὁ Λεκατσᾶς, οὔτε τὸν τίτλον φέρει «Wirtschaft und Technik», οὔτε εἰς τὸ «Grundriss der National-ökonomie» ἔχει δημοσιευθῆ. Ἐάν ἐγνώριζεν ὁ Λεκατσᾶς τὴν γερμανικὴν γλῶσσαν, θά ἐγνώριζεν, ὅτι οἱ Γερμανοὶ δὲν γράφουν «Technic», ἀλλὰ «Technik». Ἐάν εἶχε τέλος ἴδει καί τὸ ἐξώφυλλον ἀπλῶς τοῦ ἔργου, εἰς τὸ ὁποῖον παραπέμπει, θά ἐγνώριζεν, ὅτι ἐδημοσιεύθη οὐχί εἰς τὸ «Grundriss», τὸ ὁποῖον μνημονεύει καί τὸ ὁποῖον δὲν ὑπάρχει καὶν, ἀλλὰ εἰς τὸ «Grundriss der Sozialökonomik».

Δὲν πρέπει νά νομίσῃ ὁ ἀναγνώστης, ὅτι ἡ ἀνωτέρω περίπτωσις παραποιήσεως ὀνομάτων καί τίτλων εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Λεκατσᾶ εἶναι μοναδική. Τὸ βιβλίον τούτου βρίθκει τοιούτων σφαλμάτων ἢ μᾶλλον ἐπιστημονικῶν ἀνομημάτων. Ὁ Gumplo wicz γίνεται εἰς τὴν σελ. 13 Gumplo witz. Ὁ Michels γίνεται Michel (σελ. 14, ὑποσ. 1). Ὁ Müller-Lyer μεταβάλλεται εἰς τὴν σελ. 14 (ὑποσ. 1) εἰς Müller-Luer, ὁ δὲ Feuerbach ἀντιστρόφως εἰς Feyerbach (κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον γράφεται οὗτος καί εἰς τὴν σελίδα π.χ. 30, ὑποσ. 3). Ὁ Jellinek γίνεται Jellinec καί ἐπαναλαμβάνεται τρεῖς φορές κατὰ τὸν ἐσφαλμένον τοῦτον τρόπον εἰς τὰς σελ. 68

και 67. Οί Bergson και Rickert γίνονται εις τήν σελίδα 16 «Berxon» και «Richert». Και τὸ μὲν τελευταῖον δυνατόν νὰ ὑφείλεται εις σφάλμα τυπογραφικὸν και εις παραδρομὴν τοῦ διορθωτοῦ (δηλαδὴ αὐτοῦ τούτου τοῦ συγγραφέως ὡς διορθωτοῦ). Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ «Bergson» ὅμως δὲν εἶναι δυνατόν τὸ «gs» νὰ μετεβλήθῃ ὑπὸ τοῦ στοιχειοθέτου εις «x».

Δὲν νομίζω, ὅτι εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἐπιμείνῃ τις περισσότερον. Ἐὰν εἰς τὰ ὀνόματα περιπίπτει ὁ συγγραφεὺς εἰς τόσα σφάλματα, ἅς φαντασθῆ μόνος του ὁ ἀναγνώστης πόσα σφάλματα διαπράττει οὗτος εἰς βάρος τῶν πραγμάτων.

Παναγ. Κ. Κανελλόπουλος

